

Читање и разумевање прочитаног

1. Прочитај одломак из дела „Сунце” Јована Дучића. У одломку из текста налази се и једна реченица из енциклопедије. Подвуци је.

Родио се на Јонском мору, на обалама пуним сунца, тамних вртова и бледих статуа, и, као галеб, окупао се у азуру, светлости и мирису вечито загрејаних вода. Јонско море је део Средоземног мора и налази се између Грчке на истоку, Сицилије на југозападу и континенталне Италије на западу и северозападу. Мајка га је често носила по студеним сенкама дрвећа чије је лишће имало мирис сна. Несрећни песник! Дететом је отишао у крај где је небо бледо и смрзло, на коме гори бело и хладно сунце, и по чијим обалама плачу ветрови. И једна мисао, као рана, опомињала га је на његову сунчану јонску обалу, тамне вртове и бледе статуе. И заједно с таласима и ветровима, он је плакао горко и неутешно на жаловима меланхоличног туђег мора.

2. Пред тобом је део садржаја једне књиге. Прегледај га и одговори на питања.

САДРЖАЈ	
	Страна
О предмету синтаксе и синтаксичким јединицама —	1—6
Реченице по садржини — — — — —	6—21
Видови реченица по саставу — — — — —	21—22
ПРОСТЕ РЕЧЕНИЦЕ 23—152	
Субјекат — — — — —	23—34
Предикат — — — — —	34—47
Зависни чланови реченице — — — — —	47—86
Одредбе — — — — —	48—74
Именичке одредбе — — — — —	48—65
Одредбе зависних делова реченице — — — — —	65—74
Допуне — — — — —	74
Глаголске допуне — — — — —	74—84
Прилошке и именске допуне — — — — —	84—86
Реченице с неизреченим главним деловима — — — — —	86—119
Реченице без субјекта — — — — —	87—88
Безличне реченице — — — — —	88—95
Непотпуне реченице — — — — —	95—119
Конгруенција — — — — —	119—152
СИНТАГМЕ 153—775	
Појам и врсте синтагме — — — — —	153—159
Падежне синтагме	
Функције и значења падежа — — — — —	159—527
Номинатив — — — — —	165—171
Вокатив — — — — —	171—174
Генитивне синтагме	
А. Без предлога — — — — —	174—359
Без предлога — — — — —	174—212
Присвојни (посесивни) генитив — — — — —	175—193
Аблативни генитив — — — — —	193—194
Партиципни генитив — — — — —	194—212
Б. Генитивне синтагме с предлозима — — — — —	212—359

- На којим се страницама налази текст о прилошким и именским допунама?
- Наведи број странице на којој почиње текст о вокативу.

3. Прочитај одломак из текста „Емоције” Зорана Миливојевића и одговори на постављено питање.

Осећање смешног јавља се и у односима симпатије и у односима антипатије. Када постоји симпатијски однос, субјект се смеје заједно са другим, а када постоји антипатијски однос, субјект се смеје другоме.¹

¹ Могуће је смејати се другоме и у симпатијском односу, али тада постоје два услова: особа жели да јој се смеју (на пример комичари и имитатори) и предмет смешног је понашање особе, а не њено биће.

- Који су подаци дати у фусноти? Подаци о:

а) симпатијском односу кад се субјект смеје заједно са другим;

б) симпатијском односу кад се субјект смеје другом;

в) антипатијском односу кад се субјект смеје другом;

г) антипатијском односу кад се субјект заједно са другим смеје сам себи.

4. Прочитај текст и одговори на питања.

Чини добро – вратиће ти се!

Флеминг је био сиромашан шкотски сељак. Једног дана, док је радио у пољу, зачуо је вапаје за помоћ који долазе из оближње мочваре.

Тамо је, до струка у црном муљу, био престрављени дечак, који је вриштао и борио се како би се ослободио. Фармер Флеминг је спасао дечака од споре и застрашујуће смрти у блату мочваре.

Следећег дана отмена кочија појавила се у дворишту скромне Флемингове куће. Отмено обучен племић сишао је из кочије и представио се као отац дечака кога је фармер дан раније спасао.

„Желим да вас наградим”, рекао је племић. „Спасили сте живот мом сину!”

„Не, не могу то да прихватим”, одговорио је поносно шкотски сељак, одбијајући понуду.

У том тренутку фармеров син се појавио на улазним вратима куће.

„Да ли је то ваш син?”, упитао је племић.

„Да”, поносно је одговорио фармер.

„Имам предлог за вас”, рече племић. „Допустите ми да му пружим образовање какво ће и мој син имати. Ако је на свог оца, он ће, без сумње, израсти у човека на кога ћемо обојица бити поносни”.

И то је и учинио...

Син сељака Флеминга, Александар Флеминг, похађао је најбоље школе и у року дипломирао на Медицинској академији „Ст. Марус” у Лондону. Постао је познат широм света као проналазач пеницилина.

Много година касније, син оног истог племића кога је спасао фармер Флеминг, добио је тешку упаду плућа, која је у то време била исто што и смртна казна. Оно што му је у том тренутку спасило живот био је – пеницилин.

Питате се како се звао тај племић?

Лорд Ландорф Черчил!

А како се звао његов син?

Винстон Черчил!

- Александар Флеминг је био:

- а) сиромашан шкотски сељак;
- б) син шкотског сељака;
- в) племић;
- г) син лорда Ландорфа.

- Александар Флеминг је познат по:

- а) томе што је спасао племићког сина;
- б) доприносу развоју медицине;
- в) богатству стеченом на имању;
- г) добрим оценама на студијама.

5. Прочитај текст и одговори на постављена питања.

Црвени врабац

Први број забавног листа Црвени врабац појавио се у Београду, 3. октобра 1936. године. Власник и уредник издања био је Јован Грданички. Лист је излазио суботом а продаван је по цени од један динар. Штампан је на формату 28×39,5 цм.

Од укупно осам страна, први број листа донео је само један стрип. Била су то три почетна каиша сторије Деца капетана Гранта, коју је према роману Жила Верна нацртао Ђорђе Лобачев. Преостали простор испуњавали су: писани роман, фељтон, укрштене речи, ребуси, шаховски проблеми и слично.

У наредном броју стрипу Ђорђа Лобачева придружује се Дизнијева сторија Мики Маус на Дивљем западу, а у петом броју на насловној страни објављена је домаћа верзија популарног миша под називом Пустоловине Микија Мауса и Црвеног врапца.

Девети број је, уз поменуте стрипове, донео и каиш Од њихове грдне муке нигде нема веће бруке, са текстом у стиху испод цртежа. За разлику од претходних, у овом броју су прва, последња и средње стране биле одштампане у плавој и црвеној боји, а преостале у црно-белој техници.

Последњи, десети број Црвеног врапца изашао је 5. децембра 1936. године, само два месеца откако је покренут.

Занимљиво је да су се међу сарадницима Црвеног врапца налазили и Љубиша Вукадиновић и Душан Тимотијевић, тадашњи уредници Политике и будући покретачи једног од најпопуларнијих издања у историји југословенског стрипа – Политикиног Забавника.

(Славко Драгинчић и Здравко Зупан, Историја југословенског стрипа I)

- Колико често је излазио Црвени врабац?
- Шта су били Љубиша Вукадиновић и Душан Тимотијевић? Они су били:
 - а) уредници Црвеног врапца;
 - б) сарадници Политике;
 - в) власници Црвеног врапца;
 - г) покретачи Политикиног Забавника.

6. Прочитај одломак из текста о музичару Џиму Морисону и његовој групи The Doors и на основу датих података закључи да ли је тврдња у табели тачна или нетачна.

Џејмс Даглас Морисон (James Douglas Morrison) рођен је у Мелбурну на Флориди 8. децембра 1943. године, у породици с дугом војничком традицијом. Његов отац је служио земљи у којој су рођени и он и сви чланови породице – био је контраадмирал у америчкој морнарици, а млади Џејмс, звани Џим, као да је посветио живот борби против свега у шта су га код куће учили да безрезервно верује. [...]

До друге године факултета Џим је остао уз породицу на Флориди, а 1964. уписује се на Калифорнијски универзитет у Лос Анђелесу (UCLA), где је дипломирао на Одсеку за позоришну уметност. [...]

Тражећи име за своју нову групу, Џим Морисон је посегао за књигом Врата опажања (The Doors Of Perception) Олдоса Хакслија, једног од најомиљенијих писаца тог времена. Како је књига свој назив дуговала и речима Вилијема Блејка („Ако се врата опажања прочисте, све ће се човеку указати онаквим какво јесте – бесконачно“.), одлучио се да бенд озваничи именом The Doors, односно именом Врата.

Новоосновани састав убрзо је уговорио прве свирке захваљујући ватреној подршци пријатеља с факултета, који су власнике клубова срчано убеђивали како ће група привући бројну публику.

(Дејан Цукић, 45 обртаја)

Ако је тврдња тачна, заокружи Т, а ако је тврдња нетачна, заокружи Н.

Тврдња	Тачно	Нетачно
Најомиљенији писац у Морисоново време био је Вилијем Блејк.	Т	Н
Џим Морисон је рођен у Сједињеним Америчким Државама.	Т	Н
Бројни преци Џима Морисона били су у војној служби.	Т	Н
Џим Морисон је живео у складу са вредностима своје породице.	Т	Н
Џим Морисон је студирао у истом месту у којем је и рођен.	Т	Н

7. Прочитај реченице из текста „Краљевске везе“. Те реченице су испреметане. Упиши бројеве од 1 до 5 тако да добијеш логичан редослед догађаја.

___ Слика је очигледно била од велике помоћи, будући да је Чарлс потписао документ о споразуму.

___ Питер Паул Рубенс био је познати сликар, који је сликао за краљеве и краљице широм Европе.

___ Осим сликањем, по потреби се бавио и дипломатским пословима.

___ Током боравка у Енглеској, Рубенс је за краља Чарлса насликао слику под именом Мир и рат, на којој је нагласио предности мира.

___ Зато га је шпански краљ Филип IV послао у Енглеску са задатком да убеди краља Чарлса I да потпише мировни споразум.

(Абигејл Витли, Прича о сликарству)

8. Прочитај одломке из текста о краљу Миди. Одломци из текста су испреметани. Испред сваког одломка напиши број 1, 2, 3 или 4 тако да добијеш логичан ток радње.

___ Краљ Мида је једнога дана шетао кроз свој врт и дивио се цвећу. Случајно је дохватио један цвет и овај се одмах претворио у злато. Одушевљени Мида дохватио је још један, па још један и до подне врт је био пун златног цвећа. Дошло је време ручку.

___ Она обави руке оцу око врата и истог тренутка претвори се у злато. Тада схвати Мида како је глупа била његова жеља. Није могао злато да једе, пије и воли, а без тога није могао да живи.

___ Мида је био гладан, али кад год је дотакао храну, она се претварала у злато. Почео је горко да плаче и његова најмлађа кћер хтеде да га утеши.

___ Узгајивач ружа, краљ Мида, био је толико богат да му је двор био пун злата. Али он још увек није био задовољан. „Ох, како бих био срећан кад би се све што дотакнем претварало у злато!”, мислио је он. Богови су га чули и одлучили да га казне.

9. У комедији Госпођа министарка Бранислава Нушића појављује се више лица.

ЛИЦА
СИМА ПОПОВИЋ
ЖИВКА, његова жена
ДАРА, кћи
РАКА, синчић
ЧЕДА УРОШЕВИЋ, зет
др НИНКОВИЋ, секретар Мин. спољних послова
УЈКА ВАСА
ТЕТКА САВКА
ЈОВА ПОП-АРСИН
ТЕЧА ПАНТА
МИЛЕ, његов син
ТЕЧА ЈАКОВ
САВА МИШИЋ
АНКА, служавка
ПЕРА, писар из административног одељења

Заокружи Т, ако је тврдња тачна, а Н, ако је тврдња нетачна.

Тврдња	Тачно	Нетачно
Рака је син Симе Поповића.	Т	Н
Миле је син Панте и Живке Поповић.	Т	Н
Међу лицима су теча, стриц, тетка и ујак.	Т	Н
Пера ради у административном одељењу.	Т	Н

10. Пред тобом је део репертоара београдских позоришта за децембар. Планираш да свог млађег рођака 23. децембра одведеш у позориште. Тог дана изводи се пет представа. Напиши њихове називе.

БОШКО БУХА

Трг Републике 3, тел. 2632-887

18. 12. у 12 и 17 – Фазони и форе. В. Ршумовић и Љ. Ршумовић, новогодишња представа
20. 12. у 11 и 13 – Фазони и форе. В. Ршумовић и Љ. Ршумовић,
21. 12. у 11, 13 и 17 – Фазони и форе. В. Ршумовић и Љ. Ршумовић.
22. 12. у 11 и 13 – Фазони и форе. В. Ршумовић и Љ. Ршумовић,
23. 12. у 11, 13, 15, 17 и 19 – Фазони и форе. В. Ршумовић и Љ. Ршумовић,
24. 12. у 11, 13, 17 и 19 – Фазони и форе. В. Ршумовић и Љ. Ршумовић,

МАЛО ПОЗОРИШТЕ „ДУШКО РАДОВИЋ“

Абердарева 1а, тел. 3232-072

- 18–25. 12. у 10, 12, 14, 16, 18 и 20 – Новогодишње ђаконије.

ПОЗОРИШТЕ „ПУЖ“

Б. Ације 21, тел. 2438-036

www.pozoristancepuz.com

18. 12. у 12 и 16 – Заљубљени Снешко, Б. Милићевића.
21. 12. у 10, 18 и 19.30 – Заљубљени Снешко, Б. Милићевића.
22. 12. у 12, 18 и 19.30 – Заљубљени Снешко, Б. Милићевића.
23. 12. у 10, 12, 18 и 19.30 – Заљубљени Снешко, Б. Милићевића.
24. 12. у 10, 12, 14, 16, 18 и 19.30 – Заљубљени Снешко, Б. Милићевића.

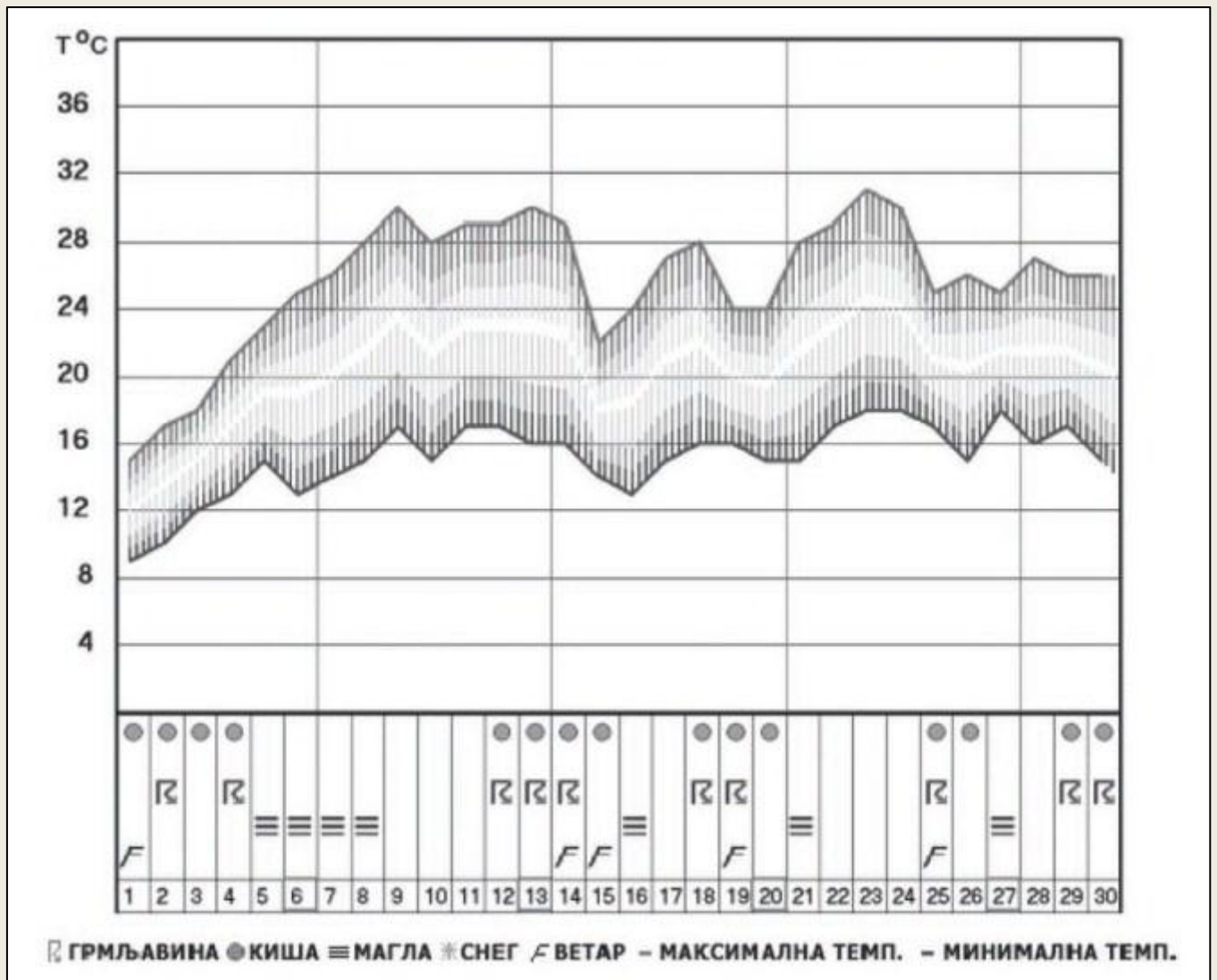
Резервације и продаја карата сваког радног дана од 9 до 16 ч., петком и суботом до 18 ч. Организујемо доделу новогодишњих пакетића

ПОЗОРИШТЕ ЛУТАКА „ПИНОКИО“

Карађорђева 9, тел. 2691-715

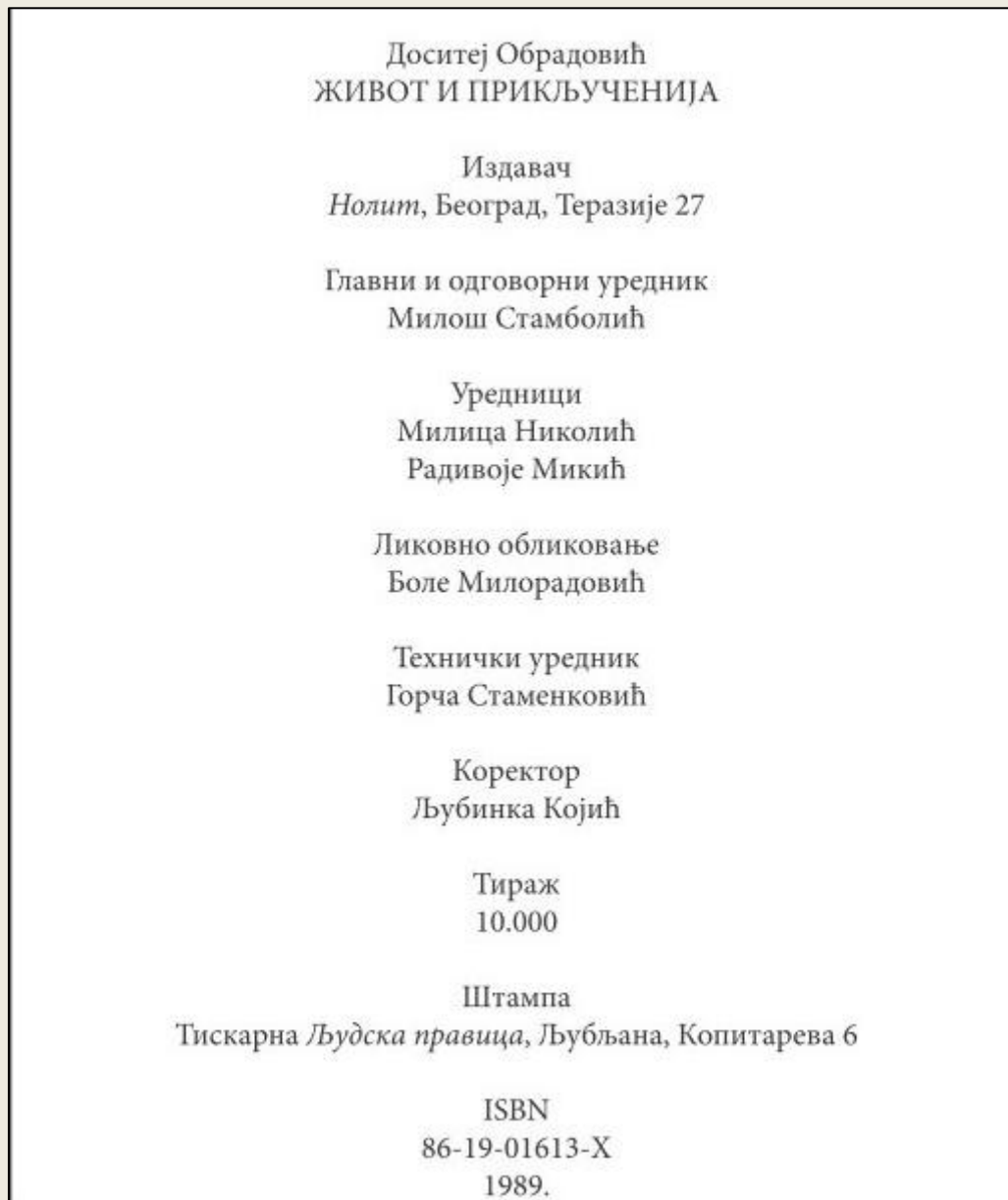
18. 12. у 11 и 17 – Успавана лепотица, Ж. Јоковића.
22. 12. у 10.30 – Ивица и Марица и опака старица, М. Ојданић.
23. 12. у 9.30 – Звездан, Ј. Штреде.
у 9.30 и 10.30 – Успавана лепотица, Ж. Јоковића.
24. 12. у 11, 13, 15 и 17 – Деда Мраз и звер, И. Бојковића.

11. Дата је месечна временска прогноза. Пажљиво је погледај и одговори на питања.

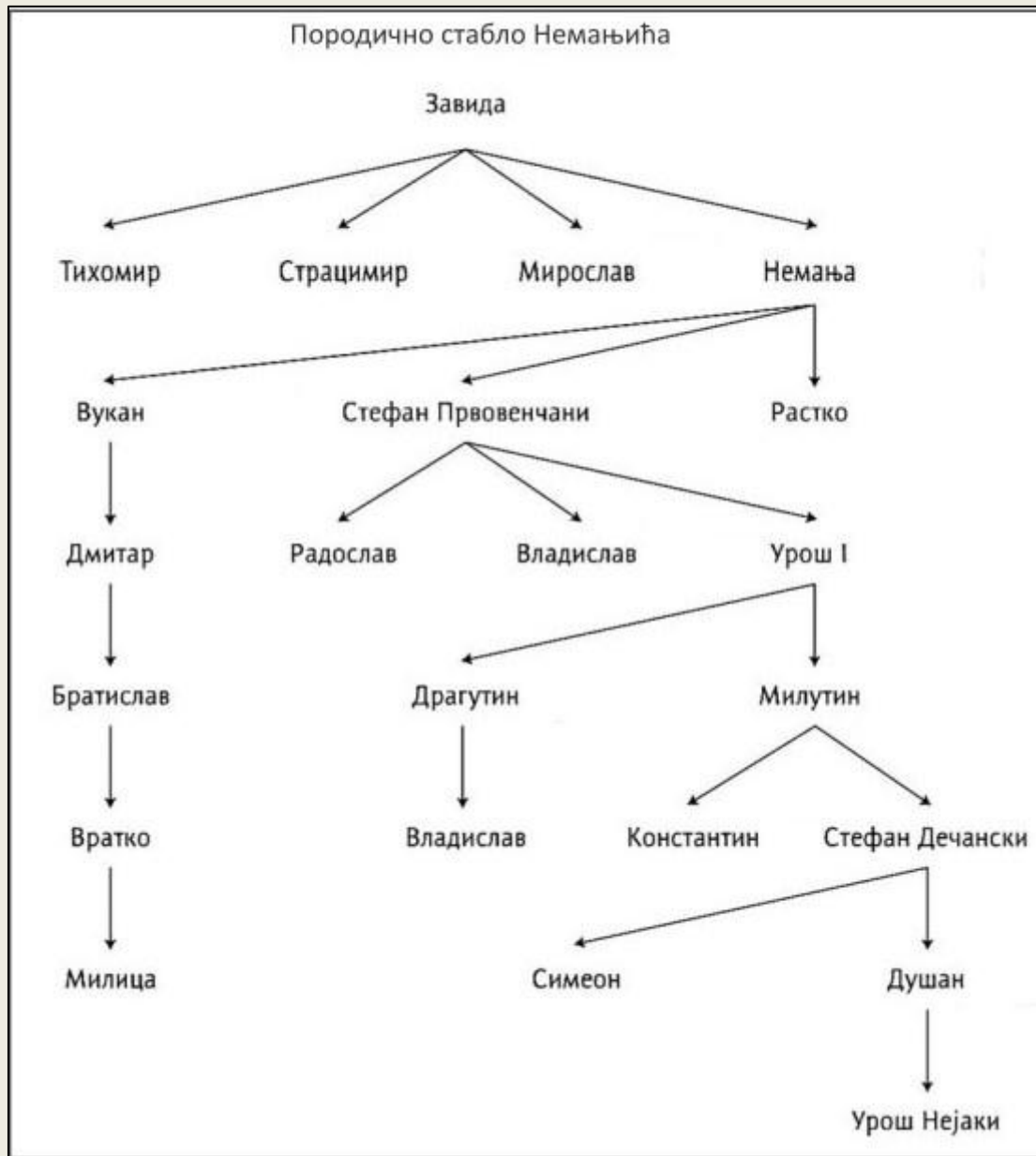
- Наведи датуме када се очекује магла.
- Наведи датуме када ће температура бити испод 12 степени.

12. Импресум је део књиге у којем су забележени подаци о издавачу, књизи, штампарији и људима који су допринели да књига добије свој коначни облик. Пажљиво прочитај информације из импресума и реши постављене задатке.

- Подвуци назив дела на које се импресум односи.
- Напиши име града у којем је одштампана књига.
- Заокружи слово испред имена техничког уредника књиге.
 - а) Милица Николић
 - б) Радивоје Микић
 - в) Милош Стамболић
 - г) Горча Стаменковић

13. Погледај и проучи стабло породице Немањића.

Заокружи Т, ако је тврдња тачна, а Н, ако је тврдња нетачна.

Тврдња	Тачно	Нетачно
Растков отац је имао само два брата.	Т	Н
У породици Немањића било је само мушке деце.	Т	Н
Урош Нејаки је унук Стефана Дечанског.	Т	Н
Вукан је Радославу стриц (очев брат).	Т	Н